

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียน 72 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 36 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอน ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สองขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการสาธิต อาศัยหลัก POE (Predict-Observe-Explain) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย คือ การทำนาย การสังเกต และการอธิบาย ขั้นที่ 2 ขั้นการสืบค้น ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย คือ การค้นคว้า โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการสรุป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง วัสดุและสมบัติของวัสดุ ครอบคลุมพฤติกรรมทางวิทยาศาสตร์ด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำความรู้ไปใช้ และด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุ ครอบคลุมพฤติกรรม 3 ด้าน คือวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ วิเคราะห์หลักการ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างและการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอน โดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นสร้าง

1.1.1 ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้รายปี เนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านใต้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

1.1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีสอนวิทยาศาสตร์

1.1.3 ศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอน (The 2-Step Technique) จากงานวิจัย ของ พาล์มเมอร์ (Palmer, D.H., 1997: 69) และแนวการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของ ยินดี สวณะคุณานนท์ (2543: 56-60) เพื่อกำหนดเนื้อหา จุดประสงค์ การเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ และแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1.4 พัฒนาคัดแปลงแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอนจำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการสอนจำนวน 15 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละแผนประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) สาระ
- 2) มาตรฐานการเรียนรู้
- 3) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี
- 4) สาระสำคัญ
- 5) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 6) เจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการเน้น
- 7) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

8) สารการเรียนรู้

9) กระบวนการเรียนรู้

(1) ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการสาธิต

ก. ขั้นการทำนาย

ข. ขั้นการสังเกต

ค. ขั้นการอธิบาย

(2) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสืบค้น

ก. ขั้นการค้นคว้า

ข. ขั้นการสรุป

10) สื่อและแหล่งเรียนรู้

11) การวัดและประเมินผล

1.1.5 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน

1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความแข็งของวัสดุ

2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความเหนียวของวัสดุ

3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความยืดหยุ่นของวัสดุ

4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การนำความร้อนของวัสดุ

5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การนำไฟฟ้าของวัสดุ

1.2 ชั้นหาคูณภาพ

1.2.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนำเสนอให้ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้ภาษา และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.2.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณารูปแบบการใช้ภาษา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.2.3 ทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 36 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม

1.2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง วัสดุและสมบัติของวัสดุ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นสร้าง

2.1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบ และเทคนิคการเขียนข้อสอบ แบบปรนัย เพื่อวัดความสามารถด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำความรู้ไปใช้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

2.1.2 ศึกษาเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุ จากหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนบ้านใต้ พุทธศักราช 2545 และหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง วัสดุและสมบัติของวัสดุที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความจำ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำความรู้ไปใช้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาเรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มาสร้างแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีสัดส่วนดังนี้

1) ด้านความรู้ความจำ	จำนวน 10 ข้อ
2) ด้านความเข้าใจ	จำนวน 10 ข้อ
3) ด้านการนำความรู้ไปใช้	จำนวน 10 ข้อ
4) ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	จำนวน 20 ข้อ

2.2 ขั้นหาคุณภาพ

2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

2.2.2 นำแบบทดสอบเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาถึงการใช้ภาษา ความเที่ยงตรง ในเนื้อหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด นำมาวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC โดยทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 242) มาใช้ และได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ได้จำนวน 46 ข้อ ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ที่สร้างขึ้นและมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์	จำนวนแบบทดสอบที่สร้างขึ้น (ข้อ)	จำนวนแบบทดสอบที่มีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป (ข้อ)
1. ความรู้ ความจำ	10	9
2. ความเข้าใจ	10	10
3. การนำไปใช้	10	9
4. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	20	18
รวม	50	46

2.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุ ที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วไปทำการทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 36 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และได้ผ่านการเรียนรู้เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุมาแล้ว จากนั้นนำไปตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน จากนั้นนำข้อสอบมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) เลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่าย 0.20-0.80 และอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 249) โดยคัดเลือกไว้เพียง 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.33-0.78 มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.25-0.69

2.2.4 นำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ได้จากข้อ 2.2.3 ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 247) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.72

2.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ชั้นสร้าง

3.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบและเทคนิคการเขียนแบบทดสอบ วัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์

3.1.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหา เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มาสร้างเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีสัดส่วนดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 10 ข้อ
- 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 10 ข้อ
- 3) การวิเคราะห์หลักการ จำนวน 10 ข้อ

3.2 ชั้นหาคุณภาพ

3.2.1 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความถูกต้อง และนำไปแก้ไข

3.2.2 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านจิตวิทยา และด้านวัดผลประเมินผล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาถึง รูปแบบการใช้ภาษา ความเที่ยงตรงในเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา และ จุดประสงค์การเรียนรู้ นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC โดยทำการคัดเลือก ข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปมาใช้ และได้คัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ได้ จำนวน 27 ข้อ ดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นและมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

ความสามารถทางในคิดวิเคราะห์	จำนวนแบบทดสอบ ที่สร้างขึ้น (ข้อ)	จำนวนแบบทดสอบ ที่มีค่า IOC 0.5 ขึ้นไป (ข้อ)
1. วิเคราะห์ความสำคัญ	10	9
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์	10	9
3. วิเคราะห์หลักการ	10	9
รวม	30	27

3.2.3 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่ได้ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนบ้านใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 36 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และได้ผ่านการเรียนรู้เรื่องวัสดุและสมบัติของวัสดุมาแล้ว จากนั้นนำไปตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ โดยมีเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน จากนั้นนำข้อสอบมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่าย 0.20-0.80 และอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้คัดเลือกข้อสอบไว้เพียง 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.31-0.79 มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.33-0.80

3.2.4 นำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกไว้แล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 247) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.71

3.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest - Posttest Design (วิญญา วิชาลาภรณ์ 2540: 177) ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงแบบแผนการวิจัย

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
O ₁	X	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนแบบแผนการวิจัย

- X คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอน (The 2-Step Technique)
- O₁ คือ การทดสอบก่อนเรียน
- O₂ คือ การทดสอบหลังเรียน

2. วิธีดำเนินการทดลอง

2.1 ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ มาจัดเรียงลำดับคะแนนจากผู้ที่มีคะแนนสูงสุดไปหาผู้ที่มีคะแนนต่ำสุด แล้วใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบตัด 27 % (Kelly, 1939 อ้างถึงใน กังวล เทียบกัณฑ์เทศน์, 2536: 64) เพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ได้นักเรียนกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง จำนวน 10 คน นักเรียนกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนปานกลางจำนวน 16 คน และนักเรียนกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำจำนวน 10 คน

2.2 ดำเนินการสอน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เวลาในการสอนจำนวน 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง

2.3 หลังทำการทดลองเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

2.4 นำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 242)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 210-211)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P แทน ค่าความยากง่าย
R แทน จำนวนนักเรียนตอบถูก
N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$r = \frac{R_u - R_c}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก
 R_u แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 R_c แทน จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงและต่ำทั้งหมด

1.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน จากสูตร KR-20 ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547: 247)

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n แทน จำนวนข้อคำถาม
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
p แทน สัดส่วนของคนทำถูกแต่ละข้อ
q แทน สัดส่วนของคนทำผิดแต่ละข้อ ($q = 1-p$)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

2.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 79)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 n แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอน โดยทดสอบก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มเดียวกัน ใช้สูตร t-test dependent ดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนรายบุคคล
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมยกกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกันเป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนกับหลังการเรียน

3.2 เปรียบเทียบความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และความก้าวหน้าของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่างกัน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนแบบสองขั้นตอน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547: 310) ใช้สูตรดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตในการแจกแจงแบบ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม